

Stát – co neumí

Po listopadu 1989 jsme stále slyšeli, že hospodářství, ale i mnoho dalších věcí je třeba „odstátnit“, „privatizovat“, protože stát neumí dobře hospodařit. To ovšem bylo falešné a zavádějící heslo. Stát neumí nejen hospodařit, ale ani dělat politiku, zejména však pracovat kulturně (zasahovat do kultury), neumí vychovávat a vzdělávat (řídít školství a zejména vysoké školy a akademické ústavy), neumí ani dělat vědu (pracovat vědecky, zejména pak „řídít“ vědu), atd. atp. „Stát“ vlastně neumí vůbec nic; to, co údajně „stát“ dělá, dělají přece jen jeho úředníci ! To bylo velmi matoucí heslo, jehož cílem (možná ne vždy vědomým a záměrným) bylo uvolnit cesty „ekonomickým“ experimentům, nejednou ovšem kriminální povahy. A když něco takoví úředníci neumějí, tak ať se to buď naučí – anebo ať odejdou ze svých funkcí. To ovšem rozhodně neznamená, že státní úředníci mají ekonomicky podnikat; ovšem právě není na státních úřednicích, aby byli kulturními pracovníky, umělci, vědci, učiteli a profesory atd. A tak jako ekonomové, služebně pracující jako státní úředníci, mají maximálně využít svých profesionálních znalostí k tomu, aby připravovali co nejlepší podmínky k podnikání těm ekonomům, kteří sami budou podnikat, tak úředníci ministerstva školství dostanou jistě přednost, budou-li mít se školství a školami zkušenost, ale budou se muset školení vzdát a místo toho pro školy připravovat co nejlepší podmínky. Stát proto nemůže mít za úkol ani hospodářství, ani zdravotnictví, ani umění a kulturu, ani vědu atd. provozovat, ale ani řídit, nýbrž má se starat o nejlepší podniky k tomu, aby všechna tato odvětví prosperovala a aby se vyvíjela k lepšímu a lepšímu fungování. Všude, kde se stát nebo přesněji jeho úředníci mají sklon ujímat se „řízení“ a pomocí vyhlášek, předpisů a zákonů se přímo vměšovat do odborných činností, jejichž obecná správa jim byla svěřena, je třeba je brzdít, kritizovat a odkazovat do příslušných mezí, zatímco na druhé straně musí být stále posilována co možná největší samospráva oněch oborů či odborů. Vidím v tom velkou analogii s řízením třeba dopravy: dopravní policie se má starat o hladký provoz na silnicích, nikoli o to, kam kdo jede a za jakým cílem.

(Písek, 150127-1.)